

Rafał Muster

Uniwersytet Śląski w Katowicach

 <https://orcid.org/0000-0001-8255-7803>

Sprawozdanie z działalności Instytutu Socjologii za 2020 rok

W 2020 roku pracownicy Instytutu Socjologii Uniwersytetu Śląskiego — pomimo pandemii COVID-19, która w istotny sposób utrudniła prowadzenie badań — podejmowali szereg działań mających na celu realizację zadań naukowych (w ramach funkcjonujących zespołów badawczych) i dydaktycznych. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na fakt ciągłości procesu dydaktycznego. Należy podkreślić, że po wprowadzeniu ograniczeń kształcenie w Instytucie Socjologii bardzo szybko zostało przeniesione z trybu stacjonarnego w przestrzeń wirtualną. Zajęcia dydaktyczne już w marcu odbywały się z wykorzystaniem platform internetowych (Moodle, Teams). Bardzo duże wsparcie merytoryczne w zakresie przechodzenia na nowy, zdalny model kształcenia pracownicy Instytutu otrzymali od Dyrektorki Kierunków Polityki miejskie i doradztwo publiczne; Praca socjalna; Socjologia — dr Agaty Zygmunt oraz od jej Zastępczyni — dr Ewy Leśniak-Berek, prof. UŚ. Uniwersytet Śląski bardzo szybko wypracował procedury funkcjonowania zdalnego — nie tylko w zakresie realizacji procesu dydaktycznego, lecz także w zakresie prowadzenia postępowań awansowych, obron prac dyplomowych czy funkcjonowania rad naukowych.

W 2020 roku w Instytucie Socjologii podejmowano szereg działań mających na celu ugruntowanie pozycji Instytutu zarówno w kraju, jak i w środowisku międzynarodowym. Jest to szczególnie istotne w kontekście zbliżającej się ewaluacji dyscyplin naukowych.

Pracownicy Instytutu Socjologii czynnie uczestniczyli w licznych konferencjach o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Doktor Rafał Cekiera był głównym organizatorem konferencji Wendelinaria 2020 pt. „Fizyczny dystans, społeczna

bliskość? Przestrzeń: znaczenia, funkcje i przeobrażenia”, która odbyła się w trybie online. Współorganizatorami tej konferencji były Towarzystwo Miłośników Rudzicy oraz Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej.

Pracownicy Instytutu Socjologii w 2020 roku opublikowali m.in. 21 artykułów w czasopismach naukowych znajdujących się w ministerialnym wykazie czasopism. Ponadto opublikowali 7 monografii; ukazała się m.in. praca dra hab. prof. UŚ Krzysztofa Bierwiaczonka i dra hab. prof. UŚ Tomasza Nawrockiego pt. *Pomiędzy traumą wojny a codziennością. Pamięć zbiorowa mieszkańców górnośląskiej wsi Bojszowy* (Wydawnictwo Naukowe Scholar), czy książka dr Barbary Lewickiej i prof. Marka S. Szczepańskiego pt. *Obraz i społeczeństwo. Społeczne ramy kultury artystycznej* (Wydawnictwo Naukowe PWN).

Ponadto pracownicy Instytutu pełnili funkcje redaktorów naukowych w 3 monografiach oraz opublikowali 22 rozdziały w pracach zwartych. Na uwagę zasługują rozdziały opublikowane w prestiżowym wydawnictwie Edward Elgar Publishing przez prof. Kazimierę Wódz, dr Monikę Gneciak i dra Witolda Mandrysza.

Generalnie należy odnotować, że pracownicy Instytutu Socjologii coraz częściej publikują w wysoko punktowanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Jako przykład można podać opublikowanie przez czterech pracowników Instytutu (R. Pyka, K. Bierwiaczonka, G. Gawron, M. Suchacka) artykułu za 100 pkt. w czasopiśmie „Creativity Studies” (2020, no. 2). W tekście pt. *Innovation Places: Theoretical and Methodological Remarks for Analysing Metropolitan Creativity and Innovations* autorzy zaprezentowali własną koncepcję modelu teoretycznego dotyczącego funkcjonowania miejsc generujących innowacje społeczne. Model ten stanowił także element podstawy teoretycznej dla składanych dwóch wniosków grantowych w ramach projektu Horizon 2020 (w 2019 oraz 2020 roku). Aktualnie stworzony model teoretyczny podlega empirycznej weryfikacji w ramach badań prowadzonych na obszarze województwa śląskiego i we Francji (Lyon) przez Zespół Badawczy w składzie: Robert Pyka (lider), Krzysztof Bierwiaczonka, Grzegorz Gawron i Małgorzata Suchacka.

Pomimo licznych ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 pracownicy Instytutu Socjologii umacniali współpracę międzynarodową, uczestnicząc także w stażach zagranicznych:

- dr Barbara Lewicka otrzymała stypendium Fulbright Senior Award i staż odbywała w Stanach Zjednoczonych w Columbia University (Nowy Jork). W Columbia University realizowała projekt „American Symbolic Revolution. Art and Society”, którego celem była rekonstrukcja charakteru nowojorskiego środowiska artystycznego przełomu XIX i XX wieku oraz porównanie natury przemian amerykańskiego i europejskiego świata sztuki;
- dr hab. prof. UŚ Robert Pyka uzyskał stypendium Collegium Lyon, Institute for Advanced Study, a staż badawczy odbywał we Francji w University of Lyon;
- dr Rafał Cekiera otrzymał grant Visegrad Fund Grants (Intra-Visegrad Scholarship), a staż odbywał na Węgrzech w Szent István University (Gödöllő).

W 2020 roku dr Rafał Cekiera w ramach konkursu MINIATURA 4 (NCN) uzyskał grant badawczy na realizację projektu pt. „Analiza ksiąg wotywnych jako materiału źródłowego”. Natomiast dr hab. prof. UŚ Piotr Wróblewski kontynuował — jako kierownik grantu edukacyjnego — prace w projekcie pt. „Moc tradycji” (jednostką finansującą jest Ministerstwo Finansów).

Co warto podkreślić — pracownicy Instytutu Socjologii realizowali także szereg zadań, współpracując z podmiotami zewnętrznymi. Dla przykładu można wskazać następujące projekty:

- dr hab. prof. UŚ Krzysztof Bierwiazzonek i dr hab. prof. UŚ Robert Pyka przygotowali raport dla Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pt. „Przemiany społeczne polskich miast na tle sytuacji miast europejskich i światowych — wybrane zagadnienia”;
- dr Andrzej Górny przygotował ekspertyzę dotyczącą zasadności wprowadzenia Sektorowej Ramy Kwalifikacji w górnictwie;
- dr hab. Sławomira Kamińska-Berezowska pełniła funkcję eksperta naukowego w projekcie pt. „Dialog oparty o wiedzę” współfinansowanym przez OPZZ oraz ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Działanie 2.20 „Wysokiej jakości dialog społeczny w zakresie dostosowania systemów edukacji i szkolenia do potrzeb rynku pracy”;
- dr hab. prof. UŚ Rafał Muster i dr Łukasz Trembaczowski mieli współudział w opracowaniu raportu dotyczącego problematyki sprawiedliwej transformacji energetycznej w ramach powołanej Grupy Eksperckiej „Sprawiedliwa Transformacja” działającej w ramach Zespołu do spraw Rozwoju Przemysłu Odnawialnych Źródeł Energii i Korzyści dla Polskiej Gospodarki przy Ministrze Klimatu (Zarządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 kwietnia 2020 r., poz. 2). Ponadto uczestniczyli w dyskusji online z przedstawicielami Ministerstwa Klimatu;
- dr Rafał Cekiera w trakcie festiwalu WATCH DOCS Prawa Człowieka w Filmie (Cieszyn) wygłosił wykład pt. „Fake-newsy i współczesne obiegi komunikacyjne”. Ponadto w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Bielsku-Białej przeprowadził szkolenie dla nauczycieli pt. „Warsztaty z obsługi informacji w epoce fake-newsów i clickbaitu”. Dla młodzieży (we współpracy z Fundacją Zróbmy To i redakcją BB) prowadził warsztaty w Bielsku-Białej pt. „Komunikacja międzykulturowa we współczesnym świecie”.

Na odnotowanie zasługuje fakt, że prof. Marek S. Szczepański otrzymał prestiżowe wyróżnienie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia organizacyjne.

Doktor Justyna Kijonka w 2020 roku wdrażała model tutoringów do praktyki uczelnianej — w ramach projektu pozakonkursowego o charakterze wdrożeniowym pt. „Mistrzowie Dydaktyki” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pod przewodnictwem dra hab. prof. UŚ Adama Bartoszkę zostało zorganizowanych pięć paneli dyskusyjnych (Socjo-Kato) w ramach funkcjonowania katowickiego oddziału Polskiego Towarzystwa Socjologicznego.

Pracownicy Instytutu Socjologii w 2020 roku podejmowali szereg inicjatyw związanych z przygotowywaniem wniosków grantowych (m.in. zespół dra Witolda Mandrysa przygotowywał wniosek grantowy Horizon 2020) oraz z opracowywaniem monografii i artykułów, które zostały zgłoszone do wysoko punktowanych czasopism. Efekty tych prac będą widoczne w 2021 roku.